

GRAMÀTICA PRÀCTICA DEL CATALÀ

La variació dialectal geogràfica

En aquest apèndix només hi figuren les formes que són diferents del català oriental central (les que apareixen a la *Gramàtica pràctica del català*) i que són pròpies de les varietats geogràfiques.

Agraïm la col·laboració de Lídia Montenegro per a l'elaboració d'aquest apèndix. També agraïm la revisió feta per Joan Albert Villaverde per a la variació balear, Josefina Carrera i Imma Creus per a la variació nord-occidental, Joan Peytaví per a la variació septentrional, i Manel Pérez Saldanya i Joan Rafael Ramos per a la varietat valenciana.

Balear

Nord-occidental

Septentrional

Valencià

Balear

5. El plural dels noms

En els noms acabats en *-ig*, *-xt*, *-sc*, *-st*, les formes del plural es poden fer afegint *-s* o bé *-os*.

	<i>-ig</i>	<i>-xt</i>	<i>-sc</i>	<i>-st</i>
Singular	<i>passeig</i>	<i>text</i>	<i>bosc</i>	<i>gest</i>
Plural	<i>passeigs/passejos</i>	<i>texts/textos</i>	<i>boscs/boscós</i>	<i>gests/gestos</i>

7. El gènere i el nombre dels adjectius

En els adjectius acabats en *-ig*, *-xt*, *-sc*, *-st*, les formes del plural es poden fer afegint *-s* o bé *-os*.

	<i>-ig</i>	<i>-xt</i>	<i>-sc</i>	<i>-st</i>
Singular	<i>lleig</i>	<i>mixt</i>	<i>fresc</i>	<i>trist</i>
Plural	<i>lleigs/lletjos</i>	<i>mixts/mixtos</i>	<i>frescs/frescos</i>	<i>trists/tristos</i>

10. Les formes dels articles definits i indefinits

En un registre formal, usem els articles definits *el*, *la*, *els* i *les*. En un registre col·loquial, les formes dels articles són les següents:

		Masculí	Femení
Singular	Davant de consonant	<i>es pare</i>	<i>sa mare</i>
	Davant de vocal o <i>h</i>	<i>s'home</i>	<i>s'herba</i>
Plural		<i>es/ets amics</i>	<i>ses estrelles</i>

Fem servir les formes *el*, *la*, *els*, *les* en els casos següents:

- ▶ Davant els noms de les hores:
 - *la una*, *les dues de la matinada...*
- ▶ Davant el nom de coses o éssers únics i de gran respecte:
 - *el món*, *la mar*, *el dimoni*, *la Mare de Déu*, *el cel...*
- ▶ En les frases fetes o expressions:
 - *estar a les fosques*, *descansar a la fresca*, *venda a l'engròs*, *l'any passat*

Les contraccions amb l'article definit són les següents:

Singular i plural Davant de consonant	
+ es	
de	<i>Sa filla des veïns és molt agradable.</i>
per	<i>Si passes pes bosc, vigila amb el llop.</i>

No fem la contracció davant de vocals:

- *Sempre parla des futbol, **de s'amor** i de sa feina.*

Darrere de la preposició *amb*, podem utilitzar dues formes de l'article masculí:

▶ Singular: *amb* + *es/so*:

- *He arribat **amb es/so** dit embenat.*

▶ Plural: *amb* + *es/sos*:

- *He arribat **amb es/sos** dits bruts.*

16. Els articles personals

Les formes de l'article personal són les següents:

	Davant de consonant	Davant de vocal o h
Masculí	en Jordi	n' Andreu
Femení	na Marta	n' Anna

19. Els demostratius neutres

Els demostratius neutres de proximitat són *açò* i *això*:

- ***Açò** que dius no m'ho crec!*

20. Els possessius

Les formes dels possessius àtons són les següents:

Posseïdor	Singular	
	Masculí	Femení
<i>jo</i>	mon pare	ma mare
<i>tu</i>	ton pare	ta mare
<i>ell/ella/vostè</i>	son germà	sa germana

Les formes dels possessius tòpics són les següents:

Posseïdor	Singular		Plural	
	Masculí	Femení	Masculí	Femení
<i>jo</i>	<i>es/el</i> meu cotxe	<i>sa</i> meua/meva taula <i>la</i> meua/meva taula	<i>es/els</i> meus cotxes	<i>ses</i> meues/meves taules <i>les</i> meues/meves taules
<i>tu</i>	<i>es/el</i> teu cotxe	<i>sa</i> teua/teva taula <i>la</i> teua/teva taula	<i>es/els</i> teus cotxes	<i>ses</i> teues/teves taules <i>les</i> teues/teves taules
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>es/el</i> seu cotxe	<i>sa</i> seua/seva taula <i>la</i> seua/seva taula	<i>es/els</i> seus cotxes	<i>ses</i> seues/seves taules <i>les</i> seues/seves taules
<i>nosaltres</i>	<i>es/el</i> nostre cotxe	<i>sa/la</i> nostra taula	<i>es/els</i> nostres cotxes	<i>ses/les</i> nostres taules
<i>vosaltres</i>	<i>es/el</i> vostre cotxe	<i>sa/la</i> vostra taula	<i>es/els</i> vostres cotxes	<i>ses/les</i> vostres taules
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>es/el</i> seu cotxe	<i>sa</i> seua/seva taula <i>la</i> seua/seva taula	<i>es/els</i> seus cotxes	<i>ses</i> seues/seves taules <i>les</i> seues/seves taules

22. Els numerals cardinals

Les formes dels numerals cardinals següents són:

- 17: *desset*
- 18: *devuit*
- 19: *denou*

23. Els numerals ordinals

Les formes dels numerals ordinals següents són:

Cardinal	Ordinal	
	Masculí	Femení
5	(5t) <i>quint</i> / (5è) <i>cinquè</i>	(5a) <i>quinta</i> / <i>cinquena</i>
6	(6t) <i>sext</i> / (6è) <i>sisè</i>	(6a) <i>sexta</i> / <i>sisena</i>
7	(7m) <i>sèptim</i> / (7è) <i>setè</i>	(7a) <i>sèptima</i> / <i>setena</i>
8	(8u) <i>octau</i> / (8è) <i>vuitè</i>	(8a) <i>octava</i> / <i>vuitena</i>

25. Els quantitatius

S'utilitza *de* amb els quantitatius masculins *molt* i *bastant*. En femení, l'us de la preposició és optatiu.

- *Hi ha **molt de** vi.*
- *Hi ha **bastant de** vi.*
- *Hi ha **moltes (de)** maduixes.*
- *Hi ha **bastantes (de)** maduixes.*

Gaire és invariable (singular i plural):

- *No hi ha **gaire** maduixes.*

Algunes expressions de quantitat, com ara *una partida* i *un caramull*, equivalen a *un munt* o *una bona quantitat* de:

- *A la cursa, hi havia **una partida** de gent.*

27. Els indefinits

Qualque equival a *algun*/*alguna* i només el fem servir en singular:

- ***Qualque** dia ho entendràs.*

Si sobreentnem el nom podem usar el pronom indefinit *qualcun*:

- *M'agraden els musicals. Quan viatgi a Londres n'aniré a veure **qualcun**.*

Qualque cosa equival a *alguna cosa*:

- *Hi ha **qualque cosa** en el quadre que no m'agrada.*

Qualcú equival a *algú*:

- ***Qualcú** porta gorra.*

35. Els pronoms personals forts

Darrere de les preposicions, mantenim el pronom *jo* en contextos col·loquials:

- *N'Eva sempre parla malament de jo. I crec que també se'n riu de jo perquè no sé ballar bé.*

36. Els pronoms febles. Formes i posició

Les formes dels pronoms febles són les següents:

		Davant del verb començat en consonant	Davant del verb començat en vocal o <i>h</i>	Darrere del verb acabat en consonant o vocal + <i>u</i>	Darrere del verb acabat en vocal (-a, -e, -i)
Singular	1a persona	<i>me dutx</i>	<i>m'afait</i>	<i>escriu-me</i>	<i>explica'm</i>
	2a persona	<i>te coneix</i>	<i>t'explic</i>	<i>vas esperar-te</i>	<i>recorda't</i>
	3a persona (reflexiu)	<i>se diu</i>	<i>s'espera</i>	<i>va comprar-se</i>	<i>recordj's</i>
Plural	1a persona	<i>ens explica</i>		<i>va dir-nos</i>	<i>espera'ns</i>
	2a persona	<i>vos recorda</i>		<i>recordau-vos</i>	<i>vaig veure-us</i>
	3a persona (reflexiu o recíproc)	<i>se renten</i>	<i>s'estimen</i>	<i>va oblidar-se</i>	

En un registre col·loquial, utilitzem la forma *mos* en lloc de la forma *ens*:

- *El grup Confont mos farà un concert gratuït per Nadal.*
- *Biel, pots esperar-mos cinc minuts?*

En l'imperatiu, en la forma *vostè*, el pronom es col·loca davant del verb:

- *Per favor, m'escolti!*

En les combinacions de verb i pronom, la força de la veu recau sobre el pronom o sobre la vocal de la darrera síl·laba del verb quan s'ajunta amb el pronom reduït:

- *Ha anat al centre a comprar-se unes sabates.*
- *Recorda't d'anar a comprar ses albergínies.*

40. El pronom *ho*

Fem servir el pronom *ho* per substituir l'atribut dels verbs *ser* i *semblar*. Fem servir el pronom *hi* amb l'atribut del verb *estar*:

- *En Martí és molt alt; el seu pare també ho és.*
- *Crec que en Joan està enfadat amb mi, però ell diu que no hi està.*

42. Combinació de dos pronoms

En un registre col·loquial, quan combinem un pronom de complement directe i un de complement indirecte, col·loquem primer el pronom de complement directe:

- *el te don, la te duré...*

46. Les formes verbals no personals

Els participis amb la forma *-ert* també es poden fer amb la terminació *-it*:

- *complir*: **complert / complit**
- *establir*: **establert / establit**
- *oferir*: **ofert / oferit**

Els participis dels verbs *tenir* i *venir* són els següents:

- *tenir*: **tengut / tingut**
- *venir*: **vengut / vingut**

Les formes del participi dels verbs *dur*, *fregir* i *fugir* són irregulars:

- *dur*: **duit** (també **dut**)
- *fregir*: **frit**
- *fugir*: **fuit**

47. Formes del present d'indicatiu

Les formes del present d'indicatiu dels verbs regulars són les següents:

	<i>cantar</i>	<i>perdre</i>	<i>dormir</i>	<i>partir</i>
<i>jo</i>	<i>cant</i>	<i>perd</i>	<i>dorm</i>	<i>part-esc / part-eix</i>
<i>tu</i>	<i>cant-es</i>	<i>perd-s</i>	<i>dorm-s</i>	<i>part-eix-es</i>
<i>ell / ella / vostè</i>	<i>cant-a</i>	<i>perd</i>	<i>dorm</i>	<i>part-eix</i>
<i>nosaltres</i>	<i>cant-am</i>	<i>perd-em</i>	<i>dorm-im</i>	<i>part-im</i>
<i>vosaltres</i>	<i>cant-au</i>	<i>perd-eu</i>	<i>dorm-iu</i>	<i>part-iu</i>
<i>ells / elles / vostès</i>	<i>cant-en</i>	<i>perd-en</i>	<i>dorm-en</i>	<i>part-eix-en</i>

Les principals particularitats dels verbs en present són les següents:

- ▶ No es marca la primera persona del singular amb cap terminació.
- ▶ Les terminacions per a *nosaltres* i *vosaltres* de la 1a conjugació són *-am* i *-au*.
- ▶ La terminació per a *jo* en els verbs incoatius de la 3a conjugació és *-esc / -eix*.

Amb els verbs amb infinitius acabats en vocal + *jar*, la terminació de la primera persona és amb *-ig*:

- *festejar*: *jo festeig*

Amb els verbs amb l'arrel acabada en *-e*, *-i*, afegim la terminació *-i* per a la primera persona del singular:

- *crear*: *jo crei*
- *estudiar*: *jo estudiï*

Amb els verbs amb l'arrel acabada en *-o* o *-u* afegim la terminació *-u* per a la primera persona del singular:

- *llogar*: *jo llou*
- *suar*: *jo suu*

Els verbs següents de la 3a conjugació es poden conjugar amb l'increment *-eix-* o sense:

	<i>afegir</i>	<i>fregir</i>	<i>mentir</i>	<i>llegir</i>	<i>vestir</i>
<i>jo</i>	<i>afig / afegesc</i>	<i>frig / fregesc</i>	<i>ment / mentesc</i>	<i>llig / llegesc</i>	<i>vest / vestesc</i>
<i>tu</i>	<i>afiges / afegeixes</i>	<i>friges / fregeixes</i>	<i>ments / menteixes</i>	<i>lleges / llegeixes</i>	<i>vests / vesteixes</i>
<i>ell / ella / vostè</i>	<i>afig / afegeix</i>	<i>frig / fregeix</i>	<i>ment / menteix</i>	<i>llig / llegeix</i>	<i>vest / vesteix</i>
<i>nosaltres</i>	<i>afegim</i>	<i>fregim</i>	<i>mentim</i>	<i>llegim</i>	<i>vestim</i>
<i>vosaltres</i>	<i>afegiu</i>	<i>fregiu</i>	<i>mentiu</i>	<i>llegiu</i>	<i>vestiu</i>
<i>ells / elles / vostès</i>	<i>afigen / afegeixen</i>	<i>frigen / fregeixen</i>	<i>menten / menteixen</i>	<i>llegen / llegeixen</i>	<i>vesten / vesteixen</i>

Les formes de *nosaltres* i *vosaltres* del verb *estar* són:

- *nosaltres estam*, *vosaltres estau*

La forma de *jo* del verb *ser* és:

- *jo som*

Per als verbs acabats en *-èixer* i *-ènyer* fem servir la terminació *-c* per a la primera persona del singular:

- *jo cresc* (*créixer*), *jo nesc* (*néixer*), *jo empenc* (*empènyer*)...

Les formes de *nosaltres* i *vosaltres* de *prendre* són:

- *nosaltres prenim*, *vosaltres preniu*

Les formes de *nosaltres* i *vosaltres* dels verbs *caure*, *creure*, *dir*, *dur*, *fer*, *jeure*, *riure*, *seure*, *treure* i *veure* són:

- *caure*: *nosaltres queim*, *vosaltres queis*
- *creure*: *nosaltres creim*, *vosaltres creis*
- *dir*: *nosaltres deim*, *vosaltres deis*
- *dur*: *nosaltres duim*, *vosaltres duis*
- *jeure*: *nosaltres jeim*, *vosaltres jeis*
- *riure*: *nosaltres reim*, *vosaltres reis*
- *seure*: *nosaltres seim*, *vosaltres seis*
- *treure*: *nosaltres treim*, *vosaltres treis*
- *veure*: *nosaltres veim*, *vosaltres veis*

La forma de *jo* dels verbs *venir* i *tenir* són:

- *jo vénc*, *jo tenc*

53. El futur simple i el futur perfet

Els verbs *tenir* i *venir* es conjuguen amb la vocal *-e/-i* a l'arrel:

	<i>tenir</i>	<i>venir</i>
<i>jo</i>	<i>tendré/tindré</i>	<i>vendré/vindré</i>
<i>tu</i>	<i>tendràs/tindràs</i>	<i>vendràs/vindràs</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>tendrà/tindrà</i>	<i>vendrà/vindrà</i>
<i>nosaltres</i>	<i>tendrem/tindrem</i>	<i>vendrem/vindrem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>tendreu/tindreu</i>	<i>vendreu/vindreu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>tendran/tindran</i>	<i>vendran/vindran</i>

54. El condicional simple i el condicional perfet

Els verbs *tenir* i *venir* es conjuguen amb la vocal *-e/-i* a l'arrel:

	<i>tenir</i>	<i>venir</i>
<i>jo</i>	<i>tendria/tindria</i>	<i>vendria/vindria</i>
<i>tu</i>	<i>tendries/tindries</i>	<i>vendries/vindries</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>tendria/tindria</i>	<i>vendria/vindria</i>
<i>nosaltres</i>	<i>tendríem/tindríem</i>	<i>vendríem/vindríem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>tendríeu/tindríeu</i>	<i>vendríeu/vindríeu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>tendrien/tindrien</i>	<i>vendrien/vindrien</i>

55. El subjuntiu present

Les formes regulars del subjuntiu present dels verbs incoatius són:

	3a conjugació
	<i>partir</i>
<i>jo</i>	<i>part-esqui / part-eixi</i>
<i>tu</i>	<i>part-esquis / part-eixis</i>
<i>ell / ella / vostè</i>	<i>part-esqui / part-eixi</i>
<i>nosaltres</i>	<i>partim</i>
<i>vosaltres</i>	<i>partiu</i>
<i>ells / elles / vostès</i>	<i>part-esquin / part-eixin</i>

Els verbs *tenir* i *venir* es conjuguen amb la vocal -e a l'arrel:

	<i>tenir</i>	<i>venir</i>
<i>jo</i>	<i>tengui</i>	<i>véngui</i>
<i>tu</i>	<i>tenguis</i>	<i>vénguis</i>
<i>ell / ella / vostè</i>	<i>tengui</i>	<i>véngui</i>
<i>nosaltres</i>	<i>tenguem / tinguem</i>	<i>venguem / vinguem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>tengueu / tingueu</i>	<i>vengueu / vingueu</i>
<i>ells / elles / vostès</i>	<i>tenguin</i>	<i>vénguin</i>

En els verbs *ser*, *voler*, *fer* i *poder*, a més d'usar les formes amb les terminacions amb -i (*sigui*, *siguis*, *sigui...*), també podem fer servir les formes següents:

	<i>ser</i>	<i>voler</i>	<i>fer</i>	<i>poder</i>
<i>jo</i>	<i>sigu / sia</i>	<i>vulga</i>	<i>faça</i>	<i>puga</i>
<i>tu</i>	<i>sigues / sies</i>	<i>vulgues</i>	<i>faces</i>	<i>pugues</i>
<i>ell / ella / vostè</i>	<i>sigu / sia</i>	<i>vulga</i>	<i>faça</i>	<i>puga</i>
<i>nosaltres</i>	<i>sigam / siam</i>	<i>vulguem</i>	<i>facem</i>	<i>puguem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>sigau / siau</i>	<i>vulgueu</i>	<i>faceu</i>	<i>pugueu</i>
<i>ells / elles / vostès</i>	<i>siguen / sien</i>	<i>vulguen</i>	<i>facen</i>	<i>puguen</i>

Conjuguem els verbs de la 3a conjugació *acudir*, *afegir*, *cenyar*, *fregir*, *llegir*, *mentir*, *teixir*, *tenyir* i *vestir* amb l'increment -esc/-eix o sense:

- *jo menti / mentesqui / menteixi*

61. El subjuntiu passat

Les formes regulars de l'imperfet de subjuntiu acabats en -ar són:

	1a conjugació
	<i>saltar</i>
<i>jo</i>	<i>salt-às</i>
<i>tu</i>	<i>salt-assis</i>
<i>ell / ella / vostè</i>	<i>salt-às</i>
<i>nosaltres</i>	<i>salt-àssim</i>
<i>vosaltres</i>	<i>salt-àssiu</i>
<i>ells / elles / vostès</i>	<i>salt-assin</i>

Els verbs *tenir* i *venir* es conjuguen amb la vocal -e/-i a l'arrel:

	<i>tenir</i>	<i>venir</i>
<i>jo</i>	<i>tengués/tingués</i>	<i>vengués/vingués</i>
<i>tu</i>	<i>tenguessis/tinguessis</i>	<i>venguessis/vinguessis</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>tengués/tingués</i>	<i>vengués/vingués</i>
<i>nosaltres</i>	<i>tenguéssim/tinguéssim</i>	<i>venguéssim/vinguéssim</i>
<i>vosaltres</i>	<i>tenguéssiu/tinguéssiu</i>	<i>venguéssiu/vinguéssiu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>tenguessin/tinguessin</i>	<i>venguessin/vinguessin</i>

El verb *veure* té la conjugació següent:

- *veure*: *jo ves, tu vessis, ell ves, nosaltres véssim, vosaltres véssiu, ells vessin*

64. L'imperatiu

Les formes regulars dels imperatius acabats en -ar són:

Imperatiu
<i>cant-a</i> (tu)
<i>cant-i</i> (vostè)
<i>cant-em</i> (nosaltres)
<i>cant-au</i> (vosaltres)
<i>cant-in</i> (vostès)

Les formes regulars dels imperatius dels verbs incoatius són:

Imperatiu
<i>lleg-eix/lleg</i> (tu)
<i>lleg-esqui/lleg-eixi/lleg-i</i> (vostè)
<i>lleg-im</i> (nosaltres)
<i>lleg-iu</i> (vosaltres)
<i>lleg-esquin/lleg-eixin/lleg-in</i> (vostès)

Les formes irregulars dels imperatius següents són:

- *dir*: ***digau/digueu*** (vosaltres)
- *dur*: ***duis*** (vosaltres)
- *estar*: ***estigau*** (vosaltres)
- *fer*: ***fé*** (tu)
- *saber*: ***sapigau*** (vosaltres)
- *ser*: ***sigau, siau*** (vosaltres)
- *riure*: ***reis*** (vosaltres)

72. Adverbis per referir-se al present, al passat i al futur

Es fa servir *suara* quan volem parlar d'una acció que ha passat en un temps immediat al moment en què parlem. És equivalent a *ara, fa un moment*:

- ***Suara*** comentàvem el menú de la festa.

Si parlem del passat, el present i el futur amb referència als dies, usem els adverbis següents:

dilluns 11	dimarts 12	dimecres 13	dijous 14	divendres 15
després-ahir	ahir	avui	demà	demà passat / passat demà

Utilitzem *tot d'una* com a equivalent de la forma *de seguida*:

- *Va venir **tot d'una**.*

73. Altres adverbis i expressions de temps

Quan volem dir que una acció o fet passa abans del que és habitual, fem servir *prest*:

- *Avui dinarem **prest** perquè he d'anar al metge.*

Utilitzem també *prest* o *aviat* per dir que una acció passarà en un futur pròxim:

- ***Prest** ets humans anirem de vacances a la lluna.*

Si volem dir que una acció passa a primera hora del dia, usem *dejorn* o *prest*:

- *Tenc molta son perquè cada dia m'aixec **dejorn**.*

74. Adverbis i expressions de freqüència

Quan volem parlar de la freqüència d'una acció o d'un fet usem els adverbis següents:

- ***Sempre / tot es temps / a tota hora** menj formatge.*
- ***Normalment** menj formatge.*
- ***Tothora / espesses vegades / moltes vegades** menj formatge.*
- ***(A / de) vegades** menj formatge.*
- ***De tant en tant** menj formatge.*
- *No menj **mai** formatge.*

Utilitzem l'expressió *pus mai* per parlar d'accions que no es tornaran a repetir en el futur:

- *Des que va tenir s'accident, n'Anton **pus mai** ha tornat a agafar sa bicicleta.*

75. Adverbis de lloc

Enfora i *devora* equivalen a *lluny* i a *prop*, respectivament.

Quan situem un objecte o una persona en relació amb un **eix horitzontal**, fem servir els adverbis següents: *devora* (equival a *al voltant* i *al costat*), *dedins* (equival a *dins*), *defora* (equival a *fora*).

Per envant / cap envant i *per enrere / cap enrere* equivalen a *endavant* i *enrere / endarrere*.

Per amunt i *per avall* equivalen a *cap amunt* i *cap avall*.

77. Adverbis d'afirmació, negació i dubte

Quan volem expressar una idea o acció de la qual no estem segurs, usem les expressions *tal vegada* o bé *per ventura*:

- *El president **tal vegada** convocarà eleccions anticipades.*

78. Altres adverbis

Usem *més tost* o *més aviat* per expressar que alguna cosa tendeix cap a una característica o un fet. Acompanya verbs, adjectius i adverbis:

- *Sa darrera pel·lícula de na Isabel Coet és **més aviat** avorrida.*
- *Es cactus és una planta que no cal regar gaire. **Més aviat** necessita poca aigua.*

Fem servir *almanco* i *almenys* per expressar un mínim del que esperem:

- ***Almanco** podries fer-te es llit!* [Com a mínim podries fer-te es llit.]

81. Altres preposicions (I)

Devers equival a *cap a*:

- *Va arribar **devers** les vuit.*

87. Els connectors discursius (II)

En un registre col·loquial, la conjunció *idò* equival a *doncs*, *i doncs*, *doncs bé*:

- Tenc molt de fred!*
- Idò, posa't s'abric!*

Nord-occidental

5. El plural dels noms

En els noms plans acabats en -e, les formes amb -ns es mantenen amb vitalitat en els noms més usats (hòmens, jóvens), però les formes amb -s guanyen progressivament terreny:

- home, hòmens/homes
- orfe, òrfens/orfes
- jove, jóvens/joves
- marge, màrgens/marges

10. Les formes dels articles definits i indefinits

Les formes de l'article definit són les següents:

		Masculí	Femení
Singular	Davant de consonant	<i>el/lo pare</i>	<i>la mare</i>
	Davant de vocal o h	<i>l'home</i>	<i>l'herba</i>
Plural		<i>els/los amics</i>	<i>les amigues</i>

En registres col·loquials, s'usen les formes *lo* i *los*.

16. Els articles personals

Les formes de l'article personal són les següents:

	Davant de consonant	Davant de vocal o h
Masculí	<i>el/lo Jordi</i>	<i>l'Andreu</i>
Femení	<i>la Marta</i>	<i>l'Anna</i>

En registres col·loquials, s'usa la forma *lo*.

18. Els demostratius

Les formes dels demostratius són les següents depenent de les zones:

	Singular	Plural
Masculí	<i>aquest / este / esto nen</i>	<i>aquestos / estes / estos nens</i>
Femení	<i>aquesta / esta nena</i>	<i>aquestes / estes nenes</i>

	Singular	Plural
Masculí	<i>ixe / ixo nen</i>	<i>ixes / ixos nens</i>
Femení	<i>ixa nena</i>	<i>ixes nenes</i>

	Singular	Plural
Masculí	<i>aquell nen</i>	<i>aquells nens</i>
Femení	<i>aquella nena</i>	<i>aquelles nenes</i>

20. Els possessius

Les formes dels possessius tòpics són les següents:

Poseïdor	Singular		Plural	
	Masculí	Femení	Masculí	Femení
<i>jo</i>	<i>lo meu cotxe</i>	<i>la meua bicicleta</i>	<i>los meus cotxes</i>	<i>les meues bicicletes</i>
<i>tu</i>	<i>lo teu cotxe</i>	<i>la teua bicicleta</i>	<i>los teus cotxes</i>	<i>les teues bicicletes</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>lo seu cotxe</i>	<i>la seua bicicleta</i>	<i>los seus cotxes</i>	<i>les seues bicicletes</i>
<i>nosaltres</i>	<i>lo nostre cotxe</i>	<i>la nostra bicicleta</i>	<i>los nostres cotxes</i>	<i>les nostres bicicletes</i>
<i>vosaltres</i>	<i>lo vostre cotxe</i>	<i>la vostra bicicleta</i>	<i>los vostres cotxes</i>	<i>les vostres bicicletes</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>lo seu cotxe</i>	<i>la seua bicicleta</i>	<i>los seus cotxes</i>	<i>les seues bicicletes</i>

22. Els numerals cardinals

La forma *dos* és la mateixa per al masculí i femení.

- *Tinc dos gossos i dos rates a casa.*

36. Els pronoms febles. Formes i posició

Les formes dels pronoms febles davant de verb començat en consonant són les següents:

		Davant del verb començat en consonant	Davant del verb començat en vocal o <i>h</i>
Singular	1a persona	<i>me dutxo</i>	<i>m'afaito</i>
	2a persona	<i>te coneix</i>	<i>t'explico</i>
	3a persona (reflexiu)	<i>se diu</i>	<i>s'espera</i>
Plural	1a persona	<i>nos / mos / ens explica</i>	
	2a persona	<i>vos / us recorda</i>	
	3a persona (reflexiu o recíproc)	<i>se renten</i>	<i>s'estimen</i>

Utilitzem la forma de primera persona del plural *mos* en contextos informals davant i darrere del verb:

- *Mos explica, va di-mos, espera-mos*

En registres col·loquials, eliminem la *-r* de l'infinitiu i usem les formes següents de pronoms:

- *Vas espera't una estona.*
- *Va compra's una moto.*

38. Els pronoms de tercera persona *el, la, els, les* i *li*

En registres col·loquials, fem servir les formes *lo* i *los* per al complement directe masculí davant de verbs que comencen en consonant.

- *Mon pare llegeix lo diari cada dia. Lo llegeix perquè li agrada estar informat.*

39. El pronom en quantitatiu

En registres col·loquials utilitzem *ni* davant d'un verb que comença en consonant:

—Tens cotxe?

—No, no **ni** tenim.

47. Formes del present d'indicatiu

En registres col·loquials, per als verbs incoatius de la 3a conjugació usem *-ix*, *-isc* o *-is(s)*, depenent de la zona:

	3a conjugació
	<i>llegir</i>
<i>jo</i>	<i>lleg-ix-o / lleg-isc-o / lleg-iss-o</i>
<i>tu</i>	<i>lleg-ix-es / lleg-isqu-es / lleg-iss-es</i>
<i>ell / ella / vostè</i>	<i>lleg-ix / lleg-isc / lleg-ís</i>
<i>nosaltres</i>	<i>lleg-im</i>
<i>vosaltres</i>	<i>lleg-iu</i>
<i>ells / elles / vostès</i>	<i>lleg-ix-en / lleg-isqu-en / lleg-iss-en</i>

50. L'imperfet d'indicatiu

En registres col·loquials, les formes de l'imperfet d'indicatiu poden ser les següents, depenent de la zona:

	1a conjugació	2a conjugació	3a conjugació
	<i>comprar</i>	<i>perdre</i>	<i>obrir</i>
<i>jo</i>	<i>compr-ae</i>	<i>perd-ea</i> <i>perd-iva</i>	<i>obr-ia</i> <i>obr-iva</i>
<i>tu</i>	<i>compr-aes</i>	<i>perd-ees</i> <i>perd-ivas</i>	<i>obr-ies</i> <i>obr-ivas</i>
<i>ell / ella / vostè</i>	<i>compr-ae</i>	<i>perd-ee</i> <i>perd-iva</i>	<i>obr-ia</i> <i>obr-iva</i>
<i>nosaltres</i>	<i>compr-àem</i>	<i>perd-éem</i> <i>perd-ívam / perd-ívom</i>	<i>obr-íem</i> <i>obr-ívam / obr-ívom</i>
<i>vosaltres</i>	<i>compr-àeu</i>	<i>perd-éeu</i> <i>perd-ívau / perd-ívou</i>	<i>obr-íeu</i> <i>obr-ívau / obr-ívou</i>
<i>ells / elles / vostès</i>	<i>compr-aen</i>	<i>perd-een</i> <i>perd-ívan / perd-íven</i>	<i>obr-ien</i> <i>obr-ívan</i>

55. El subjuntiu present

En registres col·loquials, les formes del present de subjuntiu poden ser les següents, depenent de la zona:

	1a conjugació	2a conjugació		3a conjugació	
	<i>saltar</i>	<i>témer</i>	<i>perdre</i>	<i>dormir</i>	<i>servir</i>
<i>jo</i>	<i>salt-a</i>	<i>tem-a</i>	<i>perd-a</i>	<i>dorm-a</i>	<i>serv-ixa</i> <i>serv-isca</i> <i>serv-issa</i>
<i>tu</i>	<i>salt-es</i> <i>salt-os</i>	<i>tem-es</i> <i>tem-os</i>	<i>perd-es</i> <i>perd-os</i>	<i>dorm-es</i> <i>dorm-os</i>	<i>serv-ixes</i> / <i>serv-ixos</i> <i>serv-isques</i> / <i>serv-iscos</i> <i>serv-isses</i> / <i>serv-issos</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>salt-e</i> <i>salt-o</i>	<i>tem-a</i> <i>tem-o</i>	<i>perd-a</i> <i>perd-o</i>	<i>dorm-a</i> <i>dorm-o</i>	<i>serv-ixa</i> / <i>serv-ixo</i> <i>serv-isca</i> / <i>serv-isco</i> <i>serv-issa</i> / <i>serv-isso</i>
<i>nosaltres</i>	<i>salt-em</i>	<i>tem-em</i>	<i>perd-em</i>	<i>dorm-im</i>	<i>serv-im</i>
<i>vosaltres</i>	<i>salt-eu</i>	<i>tem-eu</i>	<i>perd-eu</i>	<i>dorm-iu</i>	<i>serv-iu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>salt-en</i> <i>sàlt-on</i>	<i>tém-an</i> <i>tém-on</i>	<i>pérd-an</i> <i>pérd-on</i>	<i>dórm-an</i> <i>dórm-on</i>	<i>serv-íxan</i> / <i>serv-íxon</i> <i>serv-íscan</i> / <i>serv-íscan</i> <i>serv-íssan</i> / <i>serv-ísson</i>

61. El subjuntiu passat

En registres col·loquials, les formes de l'imperfet de subjuntiu poden ser les següents, depenent de la zona:

	1a conjugació	2a conjugació	3a conjugació
	<i>saltar</i>	<i>perdre</i>	<i>llegir</i>
<i>jo</i>	<i>salt-essa</i>	<i>perd-essa</i>	<i>lleg-issa</i>
<i>tu</i>	<i>salt-esses</i>	<i>perd-esses</i>	<i>lleg-isses</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>salt-és</i>	<i>perd-és</i>	<i>lleg-ís</i>
<i>nosaltres</i>	<i>salt-éssem</i> <i>salt-éssom</i>	<i>perd-éssem</i>	<i>lleg-íssem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>salt-ésseu</i> <i>salt-éssou</i>	<i>perd-ésseu</i> <i>perd-éssou</i>	<i>lleg-ísseu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>salt-essen</i>	<i>perd-essen</i>	<i>lleg-issen</i>

	1a conjugació	2a conjugació	3a conjugació
	<i>saltar</i>	<i>perdre</i>	<i>dormir</i>
<i>jo</i>	<i>salt-igués</i>	<i>perd-igués</i>	<i>dorm-igués</i>
<i>tu</i>	<i>salt-iguesses</i>	<i>perd-iguesses</i>	<i>dorm-iguesses</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>salt-igués</i>	<i>perd-igués</i>	<i>dorm-igués</i>
<i>nosaltres</i>	<i>salt-iguéssem</i>	<i>perd-iguéssem</i>	<i>dorm-iguéssem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>salt-iguésseu</i>	<i>perd-iguésseu</i>	<i>dorm-iguésseu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>salt-iguessen</i>	<i>perd-iguessen</i>	<i>dorm-iguessen</i>

En registres col·loquials, les formes del plusquamperfet de subjuntiu poden ser les següents, depenent de la zona:

	Auxiliar <i>haver</i>	Participi
<i>jo</i>	<i>haguessa</i>	<i>saltat, perdut, dormit...</i>
<i>tu</i>	<i>haguesses</i>	
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>haguessa</i>	
<i>nosaltres</i>	<i>haguéssem</i>	
<i>vosaltres</i>	<i>haguésseu</i>	
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>haguessen</i>	

En registres col·loquials, les formes del perfet de subjuntiu poden ser les següents, depenent de la zona:

	Auxiliar <i>haver</i>	Participi
<i>jo</i>	<i>haja/haiga</i>	<i>saltat, perdut, dormit...</i>
<i>tu</i>	<i>haiguis</i>	
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>haja/haiga</i>	
<i>nosaltres</i>	<i>hàgem/hàiguem/haiguem</i>	
<i>vosaltres</i>	<i>hàgeu/hàigueu/haigueu</i>	
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>hagen/haiguen</i>	

64. L'imperatiu

En registres col·loquials, les formes de l'imperatiu per als verbs incoatius de la 3a conjugació també poden ser les següents, depenent de la zona:

Imperatiu
<i>lleg-ix (tu)</i>
<i>lleg-isca / lleg-ixi (vostè)</i>
<i>lleg-im (nosaltres)</i>
<i>lleg-iu (vosaltres)</i>
<i>lleg-isquen / lleg-ixin (vostès)</i>

En registres col·loquials, els verbs *dir* i *estar* tenen les formes irregulars següents, depenent de la zona:

- *dir*: **dis** (*tu*)
- *estar*: **està** (*tu*), **estigueu** o **esteu** (*vosaltres*)

72. Adverbis per referir-se al present, al passat i al futur

Després-demà i *depardemà* equivalen a *demà passat*.

Septentrional

18. Els demostratius

Les formes dels demostratius són les següents:

▶ A prop

	Singular	Plural
Masculí	aquest / aqueix <i>nin</i>	aquests / aqueixos <i>nins</i>
Femení	aquesta / aqueixa <i>nina</i>	aqueixes <i>nines</i>

En registre col·loquial s'usa *aqueí* davant de consonant.

▶ Lluny

	Singular	Plural
Masculí	aquell <i>nin</i>	aquells <i>nins</i>
Femení	aquella <i>nina</i>	aquelles <i>nines</i>

20. Els possessius

Les formes dels possessius tòpics són les següents:

Poseïdor	Singular		Plural	
	Masculí	Femení	Masculí	Femení
<i>jo</i>	<i>el meu armari</i>	<i>la meua moto</i>	<i>els meus armaris</i>	<i>les meues motos</i>
<i>tu</i>	<i>el teu armari</i>	<i>la teua moto</i>	<i>els teus armaris</i>	<i>les teues motos</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>el seu armari</i>	<i>la seua moto</i>	<i>els seus armaris</i>	<i>les seues motos</i>
<i>nosaltres</i>	<i>el nostre armari</i>	<i>la nostra moto</i>	<i>els nostres armaris</i>	<i>les nostres motos</i>
<i>vosaltres</i>	<i>el vostre armari</i>	<i>la vostra moto</i>	<i>els vostres armaris</i>	<i>les vostres motos</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>el llur armari</i>	<i>la llura moto</i>	<i>els llurs armaris</i>	<i>les llures motos</i>

Podem fer servir les formes masculines *meu*, *teu*, *seu* davant de paraules femenines, però només quan van acompanyades del nom i en un registre oral:

- *La meu moto és nova però la teua ja té uns quants anys.*

22. Els numerals cardinals

Les formes dels numerals cardinals següents són:

- 17: *desasset* o *disasset*
- 18: *desavuit* o *disavuit*
- 19: *desanou* o *disanou*

25. Els quantitius

Un munt i força equivalen a molt:

- Hi ha **un munt de/força** maduixes.

27. Els indefinits

Qualque/qualques equival a algun/alguna/alguns/algunes:

- Vas trapar **qualques** bolets al bosc?

Si sobreentnem el nom, podem usar l'indefinit *qualcun*:

- Si vols un llibre de contes, miraré si en tinc **qualcun**.

Qualcú equival a algú:

- M'agrada **qualcú** que coneixes.

36. Els pronoms febles. Formes i posició

Fem servir les formes *me*, *te*, *se*, *nos*, *vos*, *se* davant de verb començat en consonant:

		Davant del verb començat en consonant	Davant del verb començat en vocal o <i>h</i>	Darrere del verb acabat en consonant o vocal + <i>u</i>	Darrere del verb acabat en vocal (-a, -e, -i)
Singular	1a persona	me <u>renti</u>	m' <u>afaiti</u>	<u>escriu</u> - me	<u>explica</u> - me
	2a persona	te <u>coneixi</u>	t' <u>expliqui</u>	<u>vas esperar</u> - te	<u>recorda</u> - te
	3a persona (reflexiu)	se <u>diu</u>	s' <u>espera</u>		
Plural	1a persona	nos <u>explica</u>		<u>expliqueu</u> - nos	<u>espera</u> - nos
	2a persona	vos <u>recorda</u>		<u>recordeu</u> - vos	
	3a persona (reflexiu o recíproc)	se <u>renten</u>	s' <u>estimen</u>		

Col·loquem els pronoms febles davant d'un infinitiu, un gerundi i un participi:

- Mamà, tinguis pas tanta pressa per **me** comprar el vestit del casament.

46. Formes verbals no personals

Formem els infinitius de la 3a conjugació no incoatius (sense *-eix*) amb la terminació de la 2a conjugació:

- *fúger* (*fugir*)
- *cúser* (*cosir*)
- *cúller* (*collir*)
- *sàller* (*sortir*)

Reforcem els infinitius monosil·làbics amb una *-e* final:

- *dire* (*dir*)
- *dure* (*dur*)
- *sere* (*ser*)

47. Formes del present d'indicatiu

La primera persona del singular del present d'indicatiu dels verbs regulars acaba en *-i*:

- *cantar: jo cant-i*
- *perdre: jo perd-i*
- *dormir: jo dorm-i*
- *llegir: jo llegeix-i*

Les formes del present d'indicatiu del verb *ser* són les següents:

	<i>ser</i>
<i>jo</i>	<i>som</i>
<i>tu</i>	<i>ets</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>és</i>
<i>nosaltres</i>	<i>sem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>seu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>són</i>

49. El passat perifràstic i el perfet d'indicatiu

Fem servir el verb *ser* com a auxiliar amb els verbs *anar*, *tornar*, *venir*, *ser*, *estar*, *néixer*, *quedar* i *romandre*:

- *Avui **ets** anat a Perpinyà?*

50. L'imperfet d'indicatiu

La primera persona del singular de l'imperfet d'indicatiu acaba en *-i*:

- *cantar: jo cant-avi*
- *perdre: jo perd-iï*
- *dormir: jo dorm-iï*
- *llegir: jo lleg-iï*

53. Futur simple i futur perfet

Les formes del futur del verb *anar* poden ser les següents:

	<i>anar</i>
<i>jo</i>	<i>iré</i>
<i>tu</i>	<i>iràs</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>irà</i>
<i>nosaltres</i>	<i>irem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>ireu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>iran</i>

54. El condicional simple i el condicional perfet

La primera persona del singular del condicional acaba en *-i*:

- *cantar: jo cantar-iï*
- *perdre: jo perdr-iï*
- *dormir: jo dormir-iï*
- *llegir: jo llegir-iï*

Les formes del condicional del verb *anar* poden ser les següents:

	<i>anar</i>
<i>jo</i>	<i>iriï</i>
<i>tu</i>	<i>iries</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>iria</i>
<i>nosaltres</i>	<i>iríem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>iríeu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>irien</i>

77. Adverbis d'afirmació negació i dubte

Quan volem negar una acció o un estat afegim la partícula *pas* darrera del verb:

- *Tinc gana. / Tinc **pas** gana.*

Ò equival a sí:

- Tens gana?*
- Ò.**

Quan volem expressar una idea o una acció de la qual no estem segurs, fem servir els adverbis *belleu* i *potser*:

- *El president **belleu** convocarà eleccions anticipades.*

83. Conjuncions (I)

Utilitzem *mes* com a equivalent de *però*:

- *M'agrada anar a classes de català, **mes** tinc massa feina.*

Valencià

5. El plural dels noms

En els noms plans acabats en -e, les formes amb -ns es mantenen amb vitalitat en els noms més usuals (hòmens, jóvens), però les formes amb -s guanyen progressivament terreny:

- home, hòmens/homes
- orfe, òrfens/orfes
- jove, jóvens/joves
- marge, màrgens/marges

En els noms acabats en -ig, -xt, -sc, -st, les formes del plural es poden fer afegint -s o bé -os; en els acabats en -ig són més generals les formes en -os:

	-ig	-xt	-sc	-st
Singular	<i>passeig</i>	<i>text</i>	<i>quiosc</i>	<i>gest</i>
Plural	<i>passeigs/passejos</i>	<i>texts/textos</i>	<i>quioscs/quioscos</i>	<i>gests/gestos</i>

7. El gènere i el nombre dels adjectius

En els adjectius acabats en -ig, -xt, -sc, -st, les formes del plural es poden fer afegint -s o bé -os; en els acabats en -ig són més generals les formes en -os:

	-ig	-xt	-sc	-st
Singular	<i>lleig</i>	<i>mixt</i>	<i>fresc</i>	<i>trist</i>
Plural	<i>lleigs/lletjos</i>	<i>mixts/mixtos</i>	<i>frescs/frescos</i>	<i>trists/tristos</i>

16. Els articles personals

Normalment no s'usa l'article personal:

- *Jordi, Andreu i Marta han comprat un regal als seus pares.*

18. Els demostratius

Hi ha tres formes de demostratiu segons el grau de proximitat o llunyania en el moment de la conversa:

► A prop de qui parla:

	Singular	Plural
Masculí	<i>este xiquet/aquest xiquet</i>	<i>estos xiquets/aquests xiquets</i>
Femení	<i>esta xiqueta/aquesta xiqueta</i>	<i>estes xiquetes/aquestes xiquetes</i>

► A prop de qui escolta:

	Singular	Plural
Masculí	eixe xiquet / aqueix xiquet	eixos xiquets / aqueixos xiquets
Femení	eixa xiqueta / aqueixa xiqueta	eixes xiquetes / aqueixes xiquetes

► Lluny de qui parla i de qui escolta:

	Singular	Plural
Masculí	aquell xiquet	aquells xiquets
Femení	aquella xiqueta	aquelles xiquetes

Les formes *este*, *-a*, *-os*, *-es* i *eixe*, *-a*, *-os*, *-es* s'usen en la llengua col·loquial, mentre que les formes reforçades paral·leles (*aquest*, *-a*, *-s*, *-es* i *aqueix*, *-a*, *-os*, *-es*) tenen un caràcter més formal.

Les formes *este* i *eixe* solen elidir la *e* quan van seguides de paraula començada per vocal:

- *est(e) home*, *est(e) amic*, *eix(e) estiu*

19. Els demostratius neutres

Hi ha tres formes de pronoms neutres segons el grau de proximitat o llunyania en el moment de la conversa:

- *açò* Proximitat immediata de l'objecte a la persona que parla.
- *això* Proximitat de l'objecte a la persona que escolta.
- *allò* Llunyania de l'objecte a qui parla i a qui escolta.

20. Els possessius

Les formes dels possessius tòpics són:

Poseïdor	Singular		Plural	
	Masculí	Femení	Masculí	Femení
<i>jo</i>	el meu cotxe	la meua moto	els meus cotxes	les meues motos
<i>tu</i>	el teu cotxe	la teua moto	els teus cotxes	les teues motos
<i>ell/ella/vostè</i>	el seu cotxe	la seua moto	els seus cotxes	les seues motos
<i>nosaltres</i>	el nostre cotxe	la nostra moto	els nostres cotxes	les nostres motos
<i>vosaltres</i>	el vostre cotxe	la vostra moto	els vostres cotxes	les vostres motos
<i>ells/elles/vostès</i>	el seu cotxe	la seua moto	els seus cotxes	les seues motos

22. Els numerals cardinals

Les formes dels numerals cardinals següents són::

- 8: *huit*
- 17: *dèssset*
- 18: *díhuit*
- 19: *dènou*

Els números amb 8 poden adoptar la forma *huit*: *vint-i-huit*, *huitanta*, *huit-cents*...

La forma *dos* és la mateixa per al masculí i femení:

- *Tinc **dos** gossos i **dos** rates a casa.*

25. Els quantitatius

Bona cosa i *molt* equivalen a *força*:

- *Té **moltes** / **bona cosa** de taronges.*

Les formes *ningun*, *-a*, *-s*, *-es* poden alternar amb *cap* quan van seguides d'un substantiu:

- *No vaig trobar **cap** / **ningun** xiquet.*

27. Els indefinits

Tot el/lo món equival a *tothom*:

- ***Tot el món** porta gorra.*

35. Els pronoms personals forts

Per a la primera i segona persona del plural fem servir les formes *nosatros* / *mosatros* i *vosatros* en registres informals.

36. Els pronoms febles. Formes i posició

En algunes varietats i en registres col·loquials, es fan servir les formes *me*, *te*, *se* davant de verb començat en consonant:

- ***me** pentina, **te** pentina, **se** pentina*

Per al pronom de segona persona del plural es fa servir la forma *vos* en tots els registres:

- ***Vos** recorde que demà **no** tenim classe.*
- *Procureu **no** perdre-**vos** pel camí.*
- *Mireu-**vos** a l'espill.*

S'usa la forma de primera persona del plural *mos* en registres informals davant i darrere del verb:

- ***mos** explica, va dir-**mos**, espera-**mos***

39. El pronom en quantitatiu

En algunes varietats s'usa en registres col·loquials la forma *ne* davant de verb començat en consonant:

- *De sal, **no** **ne** queda gens.*

El pronom *en* tendeix a aparèixer fixat amb el verb *haver-hi* i en registre col·loquial es fa servir fins i tot quan hi ha un quantitatiu i un nom:

- *Al meu barri **n'hi** ha **moltes** botigues.*

41. Els pronoms *hi* i *en*

El pronom *hi* gairebé no es fa servir en la llengua espontània, però convé mantenir-lo en registres formals:

- A quina hora arribes a la faena?
- (**Hi**) arribe a les huit del matí.

42. Combinació de dos pronoms

Quan combinem el pronom de complement indirecte *li* amb els pronoms de complement directe *el*, *la*, *els*, *les*, *en* i *ho*, primer es col·loca el pronom de complement indirecte i, després, el de complement directe. A més, la forma del pronom *li* no canvia:

	<i>el</i>	<i>els</i>	<i>la</i>	<i>les</i>	<i>en</i>	<i>ho</i>
<i>li</i>	<i>li'l</i> compres	<i>li'ls</i> compres	<i>li la</i> compres	<i>li les</i> compres	<i>li'n</i> compres	<i>li ho</i> compres

46. Les formes verbals no personals

L'infinitiu

Pronunciem i podem escriure amb e tancada les formes d'infinitiu dels verbs de la 2a conjugació acabats en -éixer i -ényer: *conéixer*, *empényer*, *estrényer*, *aparéixer*...

Per al verb *veure* també utilitzem la forma *vore*.

El gerundi

Podem formar el gerundi dels verbs *caure*, *creure*, *jaure*, *seure*, *traure* i *veure* amb -i- o sense:

- *caure*: *caent* / *caient*
- *creure*: *creent* / *creient*
- *jaure*: *jaent* / *jaient*

El participi

Pronunciem i podem escriure amb accent tancat els participis que fan la forma irregular en -és:

- *atendre*: *atés*
- *admetre*: *admés*
- *imprimir*: *imprés*

Els participis amb la forma -ert també es poden fer amb la terminació -it:

- *complir*: *complit* / *complert*
- *establir*: *establit* / *establert*
- *oferir*: *oferit* / *oferit*

47. Formes del present d'indicatiu

Les formes del present d'indicatiu dels verbs regulars són les següents:

	1a conjugació	2a conjugació	3a conjugació	
	<i>cantar</i>	<i>perdre</i>	<i>dormir</i>	<i>servir</i> (amb -isc/-ix)
<i>jo</i>	<i>cant-e</i>	<i>perd</i>	<i>dorm</i>	<i>serv-isc</i>
<i>tu</i>	<i>cant-es</i>	<i>perd-s</i>	<i>dorm-s</i>	<i>serv-ix-es</i> / <i>serv-eix-es</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>cant-a</i>	<i>perd</i>	<i>dorm</i>	<i>serv-ix</i> / <i>serv-eix</i>
<i>nosaltres</i>	<i>cant-em</i>	<i>perd-em</i>	<i>dorm-im</i>	<i>serv-im</i>
<i>vosaltres</i>	<i>cant-eu</i>	<i>perd-eu</i>	<i>dorm-iu</i>	<i>serv-iu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>cant-en</i>	<i>perd-en</i>	<i>dorm-en</i>	<i>serv-ix-en</i> / <i>serv-eix-en</i>

Les principals particularitats dels verbs en present són les següents:

- ▶ La forma de *jo* en els verbs de la 1a conjugació acaba en *-e*.
- ▶ Els verbs de la 2a i 3a conjugació no tenen marca en la forma de *jo*, però en registres col·loquials se sol afegir una *-c* als verbs purs de la 3a conjugació (verbs del tipus *dormir*): *jo dorm*, però col·loquialment *jo dorc*.
- ▶ En els verbs incoatius de la 3a conjugació la forma de *jo* acaba en *-isc*.

Alguns verbs de la 3a conjugació poden no adoptar el model incoatiu, general en altres parlars:

	<i>afegir</i>	<i>engolir</i>	<i>fregir</i>	<i>llegir</i>	<i>vestir</i>
<i>jo</i>	<i>afig</i>	<i>engul</i>	<i>frig</i>	<i>llig</i>	<i>vist</i>
<i>tu</i>	<i>afiges</i>	<i>enguls</i>	<i>friges</i>	<i>lliges</i>	<i>vistes</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>afig</i>	<i>engul</i>	<i>frig</i>	<i>llig</i>	<i>vist</i>
<i>nosaltres</i>	<i>afegim</i>	<i>engolim</i>	<i>fregim</i>	<i>llegim</i>	<i>vestim</i>
<i>vosaltres</i>	<i>afegiu</i>	<i>engoliu</i>	<i>fregiu</i>	<i>llegiu</i>	<i>vestiu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>afigen</i>	<i>engulen</i>	<i>frigen</i>	<i>lligen</i>	<i>visten</i>

En aquests verbs (igual que passa amb *dormir*), col·loquialment solem afegir una *-c* com a marca en el *jo*:

- *jo afigc, jo engulc, jo frigc, jo lligc*

La conjugació del verb *eixir* (*sortir*) en present és la següent:

	<i>eixir</i>
<i>jo</i>	<i>isc</i>
<i>tu</i>	<i>ixes</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>ix</i>
<i>nosaltres</i>	<i>eixim</i>
<i>vosaltres</i>	<i>eixiu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>ixen</i>

Els verbs *caure*, *creure*, *jaure*, *seure*, *traure* i *veure* tenen dues formes per a *nosaltres* i *vosaltres* (amb *i* o sense):

- *caure*: *nosaltres caem/caiem; vosaltres caeu/caieu*
- *creure*: *nosaltres creem/creiem; vosaltres creeu/creieu*

Els verbs *obrir* i *omplir* en present es conjuguen de la manera següent:

	<i>obrir</i>	<i>omplir</i>
<i>jo</i>	<i>òbric</i>	<i>òmplic</i>
<i>tu</i>	<i>obris</i>	<i>omplis</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>obri</i>	<i>ompli</i>
<i>nosaltres</i>	<i>obrim</i>	<i>omplim</i>
<i>vosaltres</i>	<i>obriu</i>	<i>ompliu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>obrin</i>	<i>omplin</i>

49. El passat perifràstic i el perfet d'indicatiu

En el parlar de la ciutat de València i la seva àrea d'influència, es fa servir el passat simple en lloc del passat perifràstic:

	cantar	perdre	dormir
jo	cant-í	perd-í	dorm-í
tu	cant-ares	perd-eres	dorm-ires
ell/ella/vostè	cant-à	perd-é	dorm-í
nosaltres	cant-àrem	perd-érem	dorm-írem
vosaltres	cant-àreu	perd-éreu	dorm-íreu
ells/elles/vostès	cant-aren	perd-eren	dorm-iren

- Ahir **anàrem** al cinema i **prenguérem** una copa en un bar.

Els verbs irregulars de la 2a conjugació que acaben en present d'indicatiu en -c a la forma de jo, formen el passat simple amb -gu-: jo cone-**c** (present), jo cone**guí** (passat simple):

	conèixer	dir
jo	coneguí	diguí
tu	conegueres	digueres
ell/ella/vostè	conegué	digué
nosaltres	coneguérem	diguérem
vosaltres	coneguéreu	diguéreu
ells/elles/vostès	conegueren	digueren

Les formes dels verbs *fer*, *ser* i *veure* són irregulars:

	fer	ser	veure
jo	fiu	fui/fon	viu
tu	feres	fores	veres/veieres
ell/ella/vostè	féu	fou	véu/viu
nosaltres	férem	fórem	vérem/veiérem
vosaltres	féreu	fóreu	véreu/veiéreu
ells/elles/vostès	feren	foren	veren/veieren

55. El subjuntiu present

	1a conjugació	2a conjugació		3a conjugació	
	cantar	córrer	perdre	dormir	servir
jo	cant- e	corr- a	perd- a	dorm- a	serv- isca
tu	cant- es	corr- es	perd- es	dorm- es	serv- isques
ell/ella/vostè	cant- e	corr- a	perd- a	dorm- a	serv- isca
nosaltres	cant- em	corr- em	perd- em	dorm- im	serv- im
vosaltres	cant- eu	corr- eu	perd- eu	dorm- iu	serv- iu
ells/elles/vostès	cant- en	corr- en	perd- en	dorm- en	serv- isquen

Per als verbs no incoatius de la 3a conjugació (verbs del tipus *dormir*), en registres col·loquials se sol afegir una g abans de les terminacions, especialment en les formes jo, tu, ell/ella/vostè i ells/elles/vostès:

- *dorga, dorgues, dorga, dorguen*

Els verbs com *agrair*, que tenen un hiata a l'infinitiu, porten dièresi en el present de subjuntiu:

	<i>agrair</i>
<i>jo</i>	<i>agraïsca</i>
<i>tu</i>	<i>agraïsqes</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>agraïsca</i>
<i>nosaltres</i>	<i>agraïm</i>
<i>vosaltres</i>	<i>agraïu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>agraïsquen</i>

Els verbs de la 3a conjugació *afegir*, *engolir*, *fregir*, *llegir*, *oir*, *renyir*, *teixir*, *tenyir* i *vestir* poden no adoptar el model incoatiu:

	<i>afegir</i>	<i>engolir</i>	<i>fregir</i>	<i>llegir</i>	<i>vestir</i>
<i>jo</i>	<i>afija</i>	<i>engula</i>	<i>frija</i>	<i>llicja</i>	<i>vista</i>
<i>tu</i>	<i>afiges</i>	<i>engules</i>	<i>friges</i>	<i>llices</i>	<i>vistes</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>afija</i>	<i>engula</i>	<i>frija</i>	<i>llicja</i>	<i>vista</i>
<i>nosaltres</i>	<i>afegim</i>	<i>engolim</i>	<i>fregim</i>	<i>llegim</i>	<i>vestim</i>
<i>vosaltres</i>	<i>afegiu</i>	<i>engoliu</i>	<i>fregiu</i>	<i>llegiu</i>	<i>vestiu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>afigen</i>	<i>engulen</i>	<i>frigen</i>	<i>llegen</i>	<i>visten</i>

En registres col·loquials se sol afegir una *g*, especialment en les formes *jo*, *tu*, *ell/ella/vostè* i *ells/elles/vostès*:

- *engulga*, *engulgues*, *engulga*, *engulguen*

Les formes dels verbs *saber* i *cabre* són irregulars:

	<i>saber</i>	<i>cabre</i>
<i>jo</i>	<i>sàpia</i>	<i>càpia</i>
<i>tu</i>	<i>sàpies</i>	<i>càpies</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>sàpia</i>	<i>càpia</i>
<i>nosaltres</i>	<i>sapiem</i>	<i>capiem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>sapieu</i>	<i>capieu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>sàpien</i>	<i>càpien</i>

Els verbs *obrir*, *dormir* i *córrer* es conjuguen amb una *g* al present de subjuntiu en registres col·loquials:

	<i>obrir</i>	<i>omplir</i>	<i>córrer</i>
<i>jo</i>	<i>òbriga</i>	<i>òmpliga</i>	<i>córrega</i>
<i>tu</i>	<i>òbrigues</i>	<i>òmpligues</i>	<i>córregues</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>òbriga</i>	<i>òmpliga</i>	<i>córrega</i>
<i>nosaltres</i>	<i>obriguem</i>	<i>ompliguem</i>	<i>correguem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>obrigueu</i>	<i>ompligueu</i>	<i>corregueu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>òbriguen</i>	<i>òmpliguen</i>	<i>córreguen</i>

En el cas dels verbs que tenen la forma de *jo* de present d'indicatiu acabada en *-sc*, com *jo cres-c* o *jo nas-c*, totes les formes de present de subjuntiu es conjuguen amb *-c-* / *-qu-*:

	<i>créixer</i>	<i>nàixer</i>
<i>jo</i>	<i>cresca</i>	<i>nasca</i>
<i>tu</i>	<i>cresques</i>	<i>nasques</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>cresca</i>	<i>nasca</i>
<i>nosaltres</i>	<i>cresquem</i>	<i>nasquem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>cresqueu</i>	<i>nasqueu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>cresquen</i>	<i>nasquen</i>

61. El subjuntiu passat

Les formes de l'imperfet de subjuntiu són:

	1a conjugació <i>cantar</i>	2a conjugació <i>perdre</i>	3a conjugació <i>dormir</i>
<i>jo</i>	<i>cant-ara</i>	<i>perd-era</i>	<i>dorm-ira</i>
<i>tu</i>	<i>cant-ares</i>	<i>perd-eres</i>	<i>dorm-ires</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>cant-ara</i>	<i>perd-era</i>	<i>dorm-ira</i>
<i>nosaltres</i>	<i>cant-àrem</i>	<i>perd-érem</i>	<i>dorm-írem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>cant-àreu</i>	<i>perd-éreu</i>	<i>dorm-íreu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>cant-aren</i>	<i>perd-eren</i>	<i>dorm-iren</i>

Els verbs acabats en *-air* (*agrair...*), *-eir* (*obeir...*) i *-uir* (*traduir...*) porten dièresi en algunes persones:

- *tu agraïsses/agraïres, tu obeïsses/obeïres, tu traduïsses/traduïres...*

En registres formals i en el valencià de les comarques del nord, també es fan servir les formes següents:

	<i>cantar</i>	<i>perdre</i>	<i>dormir</i>
<i>jo</i>	<i>cant-és/cant-às</i>	<i>perd-és</i>	<i>dorm-ís</i>
<i>tu</i>	<i>cant-esses/cant-asses</i>	<i>perd-esses</i>	<i>dorm-isses</i>
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>cant-és/cant-às</i>	<i>perd-és</i>	<i>dorm-ís</i>
<i>nosaltres</i>	<i>cant-éssem/cant-àssem</i>	<i>perd-éssem</i>	<i>dorm-íssem</i>
<i>vosaltres</i>	<i>cant-ésseu/cant-àsseu</i>	<i>perd-ésseu</i>	<i>dorm-ísseu</i>
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>cant-essen/cant-assen</i>	<i>perd-essen</i>	<i>dorm-issen</i>

Les formes de plusquamperfet de subjuntiu són:

	Auxiliar <i>haver</i>	Participi
<i>jo</i>	<i>haguera/hagués</i>	<i>saltat, perdut, dormit...</i>
<i>tu</i>	<i>hagueres/haguesses</i>	
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>haguera/hagués</i>	
<i>nosaltres</i>	<i>haguérem/haguéssem</i>	
<i>vosaltres</i>	<i>haguéreu/haguésseu</i>	
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>hagueren/haguessen</i>	

Les formes de perfet de subjuntiu són:

	Auxiliar <i>haver</i>	Participi
<i>jo</i>	<i>haja</i>	<i>saltat, perdut, dormit...</i>
<i>tu</i>	<i>hages</i>	
<i>ell/ella/vostè</i>	<i>haja</i>	
<i>nosaltres</i>	<i>hàgem</i>	
<i>vosaltres</i>	<i>hàgeu</i>	
<i>ells/elles/vostès</i>	<i>hagen</i>	

64. L'imperatiu

Les formes regulars de l'imperatiu són:

<i>cantar</i>	<i>perdre</i>	<i>dormir</i>	<i>servir</i>
<i>cant-a</i> (tu)	<i>perd</i> (tu)	<i>dorm</i> (tu)	<i>serv-ix</i>
<i>cant-e</i> (vostè)	<i>perd-a</i> (vostè)	<i>dorm-a</i> (vostè)	<i>serv-isca</i> (vostè)
<i>cant-em</i> (nosaltres)	<i>perd-em</i> (nosaltres)	<i>dorm-im</i> (nosaltres)	<i>serv-im</i> (nosaltres)
<i>cant-eu</i> (vosaltres)	<i>perd-eu</i> (vosaltres)	<i>dorm-iu</i> (vosaltres)	<i>serv-iu</i> (vosaltres)
<i>cant-in</i> (vostès)	<i>perd-en</i> (vostès)	<i>dorm-en</i> (vostès)	<i>serv-isquen</i> (vostès)

Les formes dels verbs següents són irregulars:

- *dir*: *digues/dis* (tu)
- *estar*: *estigues/està* (tu), *estigueu/esteu* (vosaltres)
- *morir*: *muir/mor* (tu)
- *saber*: *sàpies* (tu), *sapieu* (vosaltres)
- *tenir*: *tin/tingues* (tu)

Per a la forma *tu*, el verb *dir* adopta la forma *dis* seguit de pronom:

- *Dis-me què fas!*
- *Digues, què vols?*

El verb *estar* adopta la forma *està* si és pronominal:

- *Està-te tranquil.*
- *Estigues tranquil.*

72. Adverbis per referir-se al present, al passat i al futur

Fem servir *adés* quan volem parlar d'una acció que ha passat en un temps immediatament anterior al moment actual. Significa *ara, fa un moment*:

- *Adés comentàvem el menú per a la festa d'aniversari.*

Fem servir *d'ací a* + quantitat de temps per parlar del temps que falta perquè passi una acció des del moment en què parlem.

- *Informem els senyors passatgers que d'ací a vint minuts eixirà el tren amb destinació a Sevilla.*

Si parlem del passat, el present i el futur amb els dies utilitzem els adverbis següents:

dilluns 11	dimarts 12	dimecres 13	dijous 14	divendres 15
<i>després-ahir</i>	<i>ahir</i>	<i>hui</i>	<i>demà</i>	<i>després-demà</i>

73. Altres adverbis i expressions de temps

Quan volem dir que una acció o fet passa abans del que és habitual, fem servir *prompte* amb el valor de *aviat* o *d'hora*:

- *Hui dinarem **prompte** perquè he d'anar al metge.*

Usem *prompte* per dir que una acció passarà en un futur pròxim:

- ***Prompte** els humans anirem de vacances a la lluna.*

Si volem dir que una acció passa a primera hora del dia o de la nit, utilitzem *enjorn*:

- *Tinc molta son perquè cada dia m'alce **enjorn**.*

74. Adverbis i expressions de freqüència

Quan volem parlar de la freqüència d'una acció o d'un fet fem servir els adverbis següents:

- ***Sempre / a tothora** m'enge formatge.*
- ***Normalment** m'enge formatge.*
- ***Sovint / adesiara / ara i adés** m'enge formatge.*
- ***A voltes** m'enge formatge.*
- ***De tant en tant** m'enge formatge.*
- *No m'enge **mai** formatge.*

Es poden fer servir les construccions *una, dos, tres... voltes* + expressions de temps per parlar de la freqüència de les accions en un període de temps concret:

- *Vaig al gimnàs **tres voltes** al dia.*
- *Vaig a italià **dos voltes** per setmana.*

75. Adverbis de lloc

Hi ha tres formes d'adverbis demostratius segons el grau de proximitat o llunyania en què es produeix l'acte de parla:

- ▶ *ací/aquí* Proximitat immediata a la persona que parla.
- ▶ *ahí* Proximitat a la persona que escolta.
- ▶ *allí* Llunyania a qui parla i a qui escolta.

La forma *ahí* és un castellanisme que s'evita en els registres formals.

Quan situem un objecte o una persona en relació amb un eix vertical, fem servir els adverbis següents:

- dalt* = a la part superior.
- damunt* = en contacte o molt a prop d'alguna cosa per la part de dalt.
- baix* = a la part inferior.
- davall* = en contacte o molt a prop d'alguna cosa per la part de baix.

Col·loquialment usem *baix* amb el valor de *sota* en lloc de *davall* o *sota*.

Altres equivalències d'adverbis són:

- en cap lloc* = *enlloc*
- avant* = *endavant*
- arrere* = *enrere* / *endarrere*
- a dins* = *endins*
- cap a fora* = *enfora*

76. Adverbis de manera

En registres col·loquials, utilitzem *aixina* com a equivalent de *així* / *d'aquesta manera*.

Altres locucions adverbials freqüents són:

amb prou faena [amb prou feines, amb dificultat]
a fosques [a les fosques, sense llum]
a hora horada [a l'últim moment]
arreu [corrents, de pressa]

debades [gratuit, de franc]
de colp i volta [precipitadament, sobtadament]
d'espai/a espai [a poc a poc, lentament]

77. Adverbis d'afirmació, negació i dubte

Quan volem expressar una idea o acció de la qual no estem segurs, podem utilitzar l'adverbi *potser* o les expressions *tal volta*, *tal vegada*:

- *El president tal volta convocarà eleccions anticipades.*

78. Altres adverbis

Fem servir *més aïna* / *més prompte* per expressar que alguna cosa tendeix cap a una característica o un fet. Acompanya verbs, adjectius i adverbis:

- *L'última pel·lícula d'Isabel Coet és més aïna avorrida.*
- *El cactus és una planta que no cal regar molt. Més prompte necessita poca aigua.*

79. Les preposicions a, en i de

Per parlar de la situació de persones o coses en un nom propi de lloc, col·loquialment se sol usar la preposició *en* en bona part del territori:

- *Mariana viu en Cadaqués.*

En registres col·loquials, davant d'algunes paraules començades en *a*, *e* (pronoms personals o demostratius) es conserva la variant *ad*. La funció del sintagma introduït per *ad* ha de ser de complement circumstancial o complement indirecte:

- *Açò, dis-li-ho ad ell, ara mateix!* [complement indirecte]
- *Necessite el canvi d'instal·lació elèctrica per ad este any.* [complement circumstancial]

80. Les preposicions per i per a

Fem servir la preposició *per a* davant d'infinitiu per indicar finalitat:

- *Internet és una bona eina per a comunicar-se amb persones d'altres països.*

81. Altres preposicions (I)

En registres col·loquials, substituïm la preposició *amb* per *en*:

- *Ahir soparem en els meus pares.*

A les comarques del sud de València, es pot usar *devers* com a equivalent de *cap a*:

- *Begonya ja ha marxat devers el restaurant.*

En registres col·loquials, en algunes zones, *pacací* i *pacallà* equivalen a *cap aquí* i *cap allà*.

83. Les conjuncions (I)

En registres col·loquials, però té la variant *pero* (amb pronunciació plana).

En lloc de *mentre* se sol utilitzar *mentres*:

- *La meua germana té una casa gran de propietat, mentres que jo visc en un pis de lloguer molt menut.*

Bibliografia

- ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA. *Gramàtica normativa valenciana*. València: Acadèmia Valenciana de la Llengua, 2006.
- ALCOVER, Antoni Maria; MOLL, Francesc de B. *Diccionari català-valencià-balear*. Institut d'Estudis Catalans. Recurs electrònic: <<http://dcvb.iecat.net/>>.
- ALEGRE, Montserrat. *Dialectologia catalana*. Barcelona: Teide, 1991.
- ALOMAR, Antoni I.; BIBILONI, Gabriel; CORBERA, Jaume; MELIÀ, Joan. *La llengua catalana a Mallorca. Propostes per a l'ús públic*. Palma: Consell Insular de Mallorca, 1999.
- ALOMAR, Antoni I.; MELIÀ, Joan. *Proposta de model de llengua per a l'escola de les Illes Balears*. Palma: COFUC, 1999.
- COLOMINA, Jordi. *Dialectologia catalana. Introducció i guia bibliogràfica*. Alacant: Universitat d'Alacant, 1999.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I. Fonètica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1990/2009.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II. Morfologia*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1992/2009.
- MOLL, Francesc de B. *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*. Palma: Editorial Moll, 1987.
- MONTOYA, Brauli. «La llengua catalana: presentació general». A: SOLÀ, Joan (dir.); LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SALDANYA, Manuel. *Gramàtica del català contemporani*. Vol. 1. Barcelona: Empúries, 2002. Pàg. 4-33.
- VENY, Joan. *Els parlars catalans*. Palma: Editorial Moll, 1991.
- VENY, Joan; PONS, Lídia. *Atles lingüístic del domini català*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2001-2010.
- VIAPLANA, Joaquim. *Dialectologia*. València: Universitat de València, 1996.
- WHEELER, Max; YATES, Alan; DOLS, Nicolau. *Catalan: A comprehensive grammar*. Nova York: Routledge, 1999.